

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 4 sierpnia 2020 roku Zakład Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w Ł. zmienił decyzję (...) z 17 czerwca 2022 roku w ten sposób że, stwierdził iż miesięczne podstawy wymiaru składek S. K. u płatnika składek (...) spółki z o.o. wynoszą:

1. na obowiązkowe ubezpieczenia społeczne, tj. emerytalne, rentowe, chorobowe i wypadkowe za miesiące:

- od maja 2019 r. do lipca 2019 r. - 17851,00 zł
- od sierpnia 2019 r. do lutego 2020 r. - 0,00 zł
- marzec 2020 r. - 2713,00 zł
- od kwietnia 2020 r. do czerwca 2020 r. - 5548,00 zł
- lipiec 2020 r. - 13345,00 zł
- od sierpnia do października 2020 r. - 14054,00 zł
- od listopada 2020 r. do czerwca 2021 r. - 0,00 zł

2. na ubezpieczenie zdrowotne za miesiące:

- od maja 2019 r. do lipca 2019 r. - 15403,63 zł
- od sierpnia 2019 r. do lutego 2020 r. - 0,00 zł
- marzec 2020 r. - 2341,05 zł
- od kwietnia 2020 r. do czerwca 2020 r. - 4787,37 zł
- lipiec 2020 r. - 11515,40 zł
- od sierpnia do października 2020 r. - 12127,20 zł
- od listopada 2020 r. do czerwca 2021 r. - 0,00 zł.

W uzasadnieniu organ rentowy wskazał, iż decyzją nr (...) z 17 czerwca 2022 roku ustalił podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne i ubezpieczenie zdrowotne S. K. u płatnika składek (...) spółki z o.o. od maja 2019 r. do czerwca 2021r., zaś S. K. złożył odwołanie od powyższej decyzji, do którego dołączył potwierdzenia przelewów z 20 maja 2019 roku - w kwocie 12.505 zł, z 18 czerwca 2019 roku - w kwocie 7.000 zł, z 21 czerwca 2019 roku - w kwocie 5.505 zł, z 19 lipca 2019 roku - w kwocie 5.000 zł, z 24 lipca 2019 roku - w kwocie 7.505 zł, z 14 sierpnia 2019 roku - w kwocie 5.000 zł, z 22 sierpnia 2019 roku - w kwocie 4.000 zł, z 27 sierpnia 2019 roku - w kwocie 3.505 zł. W uzupełnieniu do odwołania dołączył również potwierdzenia przelewów z 20 marca 2020 roku - w kwocie 1.000 zł, z 27 marca 2020 roku - w kwocie 1.000 zł, z 3 kwietnia 2020 roku - w kwocie 1.000 zł, z 10 kwietnia 2020 roku - w kwocie 1.000 zł, z 21 kwietnia 2020 roku - w kwocie 1.000 zł, z 24 kwietnia 2020 roku - w kwocie 1.000 zł, z 4 maja 2020 roku - w kwocie 1.000 zł, z 10 maja 2020 roku - w kwocie 1.000 zł, z 17 maja 2020 roku - w kwocie 1.000 zł, z 24 maja 2020 roku - w kwocie 1.000 zł, z 1 czerwca 2020 roku - w kwocie 1.000 zł, z 15 czerwca 2020 roku - w kwocie 1.000 zł, z 22 czerwca 2020 roku - w kwocie 1.000 zł, z 26 czerwca 2020 roku - w kwocie 1.000 zł, z 6 lipca 2020 roku - w kwocie 1.000 zł, z 12 lipca 2020 roku w kwocie 1.000 zł, z 17 lipca 2020 roku - w kwocie 2.500 zł, z 26 lipca 2020 roku - w kwocie 2.500 zł, z 31 lipca 2020 roku - w kwocie 2.500 zł, z 10 sierpnia 2020 roku - w kwocie 2.500 zł, z 17 sierpnia 2020 roku - w kwocie 2.500 zł, z 24 sierpnia 2020 roku - w kwocie 2.500 zł, z 31 sierpnia 2020 roku - w kwocie 2.500 zł, z 7 września 2020 roku - w kwocie 2.500 zł, z 14 września 2020 roku - w kwocie 2.500 zł, z 21

września 2020 roku - w kwocie 2500,00 zł, z 28 września 2020 roku - w kwocie 2.500 zł, z 5 października 2020 roku - w kwocie 2.500 zł, z 12 października 2020 roku - w kwocie 2.500 zł, z 19 października 2020 roku - w kwocie 2.500 zł, z 26 października 2020 roku - w kwocie 2.500 zł.

Mając powyższe na uwadze organ wskazał, że w myśl § 2 ust. 6 obowiązującego od 1 stycznia 2018 r. rozporządzenia Rady Ministrów z 21 września 2017 r. w sprawie szczegółowych zasad i trybu postępowania w sprawach rozliczania składek, do których poboru jest zobowiązany Zakład Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2017 r., poz. 1831), w przypadku pracowników, płatnik składek (pracodawca) w imiennym raporcie miesięcznym uwzględnia należne składki na ubezpieczenia społeczne od wszystkich dokonanych lub postawionych do dyspozycji ubezpieczonego wypłat - od pierwszego do ostatniego dnia miesiąca kalendarzowego, którego deklaracja dotyczy - stanowiących podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne, z uwzględnieniem ograniczenia, o którym mowa w art. 19 ustawy systemowej (tj. do wysokości rocznej podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe). Podstawą wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne pracownika jest przychód faktycznie otrzymany lub postawiony do jego dyspozycji. W konsekwencji, jeżeli w danym miesiącu brak było przychodu w ramach stosunku pracy w rozumieniu przepisów o podatku dochodowym od osób fizycznych, to brak było również podstawy wymiaru składek. Tym samym nie były należne składki na ubezpieczenia. Po ponownej analizie sprawy, biorąc pod uwagę dokumenty zgromadzone w sprawie (m.in. potwierdzenia przelewów) Oddział ustalił podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne i ubezpieczenia zdrowotne S. K. w podany wyżej sposób.

/decyzja k 120-121 akt ZUS/

S. K. odwołał się od powyższej decyzji domagając się jej zmiany poprzez przywrócenie właściwej podstawy wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne za czas jego zatrudnienia w firmie (...) spółce z o.o zgodnie z ich wysokością wynikającą z umowy o pracę z dnia 1 kwietnia 2019 roku, tj w wysokości 17.844, 24 zł miesięcznie.

W uzasadnieniu swego stanowiska podniósł, iż jego pracodawca zobligowany był wskazywać miesięczne raporty miesięczne oraz składki na ubezpieczenia społeczne z uwzględnieniem należnych mu zarobków. Odwołujący podniósł, iż jako pracownik nie powinien odpowiadać za nieuczciwość pracodawcy oraz za nieopłacenie składek na ubezpieczenie i wynagrodzeń. Dodatkowo wskazał, iż ZUS nie uwzględnił nawet wszystkich przedstawionych przez niego przelewów potwierdzających fakt wpłaty wynagrodzenia za okres sierpnia i października 2019 r.

/odwołanie k. 3-6 /

Po wniesieniu przedmiotowego odwołania decyzją z dnia 19 września 2022 roku Zakład Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w Ł. zmienił w części zaskarżoną decyzję z dnia 4 sierpnia 2022 roku w ten sposób, że stwierdził, iż podstawa wymiaru składek S. K. u płatnika składek (...) spółki z o.o. wynosi:

1. na ubezpieczenie ubezpieczenia społeczne, tj. emerytalne, rentowe, chorobowe i wypadkowe za sierpień 2019 – 17.851,00 zł
2. na ubezpieczenie zdrowotne za sierpień 2019 r. – 15.403, 63 zł
3. w pozostałej części decyzja pozostała bez zmian.

W uzasadnieniu podniesiono, że w odwołaniu od decyzji z dnia 4 sierpnia 2022 roku wnioskodawca powołał się na potwierdzenia przelewów z 14 sierpnia 2019 roku, 22 sierpnia 2019 roku i z 27 sierpnia 2019 roku, nie przedłożył przelewów z października 2019. Wobec powyższego organ uznał, że podstawa wymiaru składek za sierpień 2019 roku została pierwotnie ustalona przez niego w sposób nieprawidłowy i zmienił zaskarżoną decyzję uwzględniając te okoliczności.

/decyzja k. 139-140 akt ZUS/

S. K. złożył odwołanie od powyższej decyzji domagając się jej zmiany poprzez przywrócenie właściwej podstawy wymiaru składek na ubezpieczenie za czas jego zatrudnienia w firmie (...) spółce z o.o. zgodnie z ich wysokością wynikającą z umowy o pracę z dnia 1 kwietnia 2019 roku, tj w wysokości 17.844, 24 zł miesięcznie.

W uzasadnieniu wskazanego stanowiska podtrzymał argumentację podniesioną w odwołaniu od decyzji z dnia 4 sierpnia 2022 roku.

/odwołanie k. 3-6 akt VIII U 2124/22 /

W odpowiedziach na oba odwołania organ rentowy wniósł o ich oddalenie i zasądzenie od ubezpieczonego na rzecz ZUS kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa radcowskiego według norm prawem przepisanych, podtrzymując swoje dotychczasowe stanowisko w sprawie. Organ wywiódł, że podstawę wymiaru składek stanowi przychód faktycznie wypłacony w danym miesiącu, a niewypłacone pracownikowi wynagrodzenie za pracę nie stanowi podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne.

/odpowiedź na odwołanie, k. 20-21 i k.29-30 akt VIII U 2124/22/

Postanowieniem z dnia 8 listopada 2022 roku sprawy obu odwołań połączono do wspólnego rozpoznania i rozstrzygnięcia. /postanowienie k. 32 akt VIII U 2124/22/

Na rozprawie w dniu 7 lutego 2023 roku wnioskodawca reprezentowany przez zawodowego pełnomocnika poparł odwołanie i oświadczył, że domaga się zmiany podstawy wymiaru składek za miesiące od września 2019 roku do lutego 2020 roku, za okres od kwietnia do czerwca 2020 roku oraz od listopada do czerwca 2021 roku. Wniósł też o zasądzenie kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Pełnomocnik ZUS wniósł o oddalenie odwołania i zasądzenie kosztów zastępstwa procesowego

/stanowiska procesowe stron protokół z rozprawy z dnia 7.02.2023 r. 00:01:40 -00:04:11 00:13:39-00:14:47/

Pismem procesowym z dnia 2 marca 2023 roku i 12 kwietnia 2023 roku ubezpieczony, reprezentowany przez zawodowego pełnomocnika, wniósł o zmianę zaskarżonej decyzji poprzez przywrócenie właściwej wysokości podstawy wymiaru składek na ubezpieczenie tj. 17.844,24 zł za kwiecień 2019 roku, za okres od listopada 2019 roku do grudnia 2019 roku, od kwietnia 2020 roku do maja 2020 roku, od stycznia 2021 roku do lipca 2021 roku z uwzględnieniem faktu pobierania przez wnioskodawcę zasiłku chorobowego w dniach od 31 października 2019 roku do 29 kwietnia 2020 roku, a za pozostałe miesiące na podstawie raportów dostarczanych przez pracodawcę do ZUS. /pismo k. 89 , pismo k. 101/

Na rozprawie w dniu 11 lipca 2023 roku pełnomocnik wnioskodawcy poparł odwołanie i wniósł o zmianę zaskarżonych decyzji z uwzględnieniem hipotetycznych wyliczeń dokonanych w toku procesu przez ZUS w piśmie z dnia 18 maja 2023 roku. /stanowisko procesowe pełnomocnika wnioskodawcy protokół z rozprawy z dnia 11.07.2023 r. 00:01:25-00:03:18/

Na rozprawie w dniu 16 listopada 2023 roku poprzedzającej wydanie wyroku strony podtrzymały swoje dotychczasowe stanowiska procesowe. /protokół z rozprawy z dnia 16.11.2023 r. 00:02:23-00:04:54/

Ustanowiony w toku procesu w trybie art. 69 § 1 k.p.c. kurator (...) spółki z o.o., zawiadomiony o toczącym się postępowaniu i ostatnim terminie rozprawy, nie zajął żadnego stanowiska w sprawie. /bezsporne/

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

S. K. w okresie od 1 kwietnia 2019 roku do 30 czerwca 2021 roku był pracownikiem (...) spółki z o.o. /bezsporne/

Został zatrudniony w oparciu o umowę o pracę na czas nieokreślony, w pełnym wymiarze czasu pracy na stanowisku dyrektora ds. automatyki, za wynagrodzeniem w kwocie 17.844, 24 zł miesięcznie. /umowa o pracę k. 11,51 k. 106-108 akt ZUS, zakres obowiązków pracownika k. 107/

Pracodawca wypacał S. K. wynagrodzenie za pracę nieregularnie i z opóźnieniem. Zapewniał wnioskodawcę, że całość wynagrodzenia będzie uregulowana po zakończeniu inwestycji. Wnioskodawca otrzymywał od pracodawcy zapewnienia, że składki do ZUS opłacane były w pełnej wysokości. /potwierdzenia przelewów k. 57-103 akt ZUS, PIT -11 za lata 2019-2020k. 27-34 akt ZUS/

Płatnik składek złożył za S. K. imienne raporty miesięczne o należnych składkach, w których wykazał miesięczne podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne:

- za kwiecień 2019 roku w wysokości 0,00 zł,
- za okres od maja do października 2019 roku w wysokości 17.844,24 zł,
- za listopad 2019 roku w wysokości 17.249,43 zł,
- za okres od grudnia 2019 roku do kwietnia 2020 roku w wysokości 0,00 zł,
- za maj 2020 roku w wysokości 594,80 zł,
- za okres od czerwca do grudnia 2020 roku w wysokości 17.844,24 zł,
- za styczeń 2021 roku - w wysokości 16824,57 zł,
- za luty 2021 roku - w wysokości 15.144,12 zł,
- za marzec 2021 roku - w wysokości 7.286,40 zł,
- za kwiecień 2021 roku - w wysokości 7.823,02 zł,
- za maj 2021 roku - w wysokości 0,00 zł,
- za czerwiec 2021 roku - w wysokości 2.676,64 zł,
- za lipiec 2021 roku - w wysokości 0,00 zł.

/bezsporne/

W dniu 21 kwietnia 2021 roku ubezpieczony wniósł przeciwko pracodawcy pozew do Sądu Okręgowego w Łodzi o zapłatę zaległego wynagrodzenia na łączną kwotę 92.528, 25 zł brutto za okres od września 2020 roku do marca 2021 roku i żądanie uiszczenia należnych składek na rzecz ZUS. Postępowanie w sprawie czasowo podlegało zawieszeniu na podstawie art. 174 § 1 pkt 2 k.p.c. Wyrokiem z dnia 25 lipca 2023 roku Sąd Okręgowy w Łodzi VIII wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych zasądził od (...) sp zo.o. na rzecz S. K. kwotę 92.528,25 zł tytułem wynagrodzenia za pracę za okres od września 2020 do marca 2021 r. wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia 11 kwietnia 2021 roku do dnia zapłaty oraz umorzył postępowanie w zakresie roszczenia o składki ZUS. /bezsporne pozew o zapłatę k. 4-5 załączonych akt VIII P 15/21 oraz k. 12-13. postanowienie z dnia 1.06.2022 r. k. 14, 54 i k. 66 załączonych akt VIII P 15/21 wyrok z dnia 25.07. (...). k. 114 załączonych akt VIII P 15/21/

Ubezpieczony otrzymywał wynagrodzenie za czas niezdolności do pracy od 31 października 2019 roku do 13 listopada 2019 roku i od 22 marca 2021 roku do 4 kwietnia 2021 roku, zaś od 14 listopada 2019 roku do 29 kwietnia 2020 roku i od 5 kwietnia 2021 roku do 21 maja 2021 roku Zakład Ubezpieczeń Społecznych wypłacał ubezpieczonemu zasiłek chorobowy. /bezsporne/

ZUS nie kontrolował płatnika (...) spółki z o.o., nie zobowiązał go do zapłaty składek i nie informował wnioskodawcy, iż składki nie są za niego odprowadzane. /bezsporne, pismo k. 92 /

W zaskarżonych decyzjach podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne i ubezpieczenie zdrowotne S. K. jako pracownika u płatnika składek (...) sp. z o.o. za sporny okres zostały ustalone na podstawie dołączonych do odwołania potwierdzeń przelewów otrzymywanego wynagrodzenia:

- 1) z 20 maja 2019 roku w kwocie 12.505 zł (za maj 2019 roku - 12.505,00 zł netto),
- 2) z 18 czerwca 2019 roku w kwocie 7.000 zł, z 21 czerwca 2019 roku w kwocie 5.505 zł (za czerwiec 2019 roku łącznie 12.505,00 zł netto),
- 3) z 19 lipca 2019 roku w kwocie 5.000 zł, z 24 lipca 2019 roku w kwocie 7.505 zł (za lipiec 2019 roku łącznie 12.505 zł netto),
- 4) z 14 sierpnia 2019 roku w kwocie 5.000 zł, z 22 sierpnia 2019 roku w kwocie 4.000 zł, z 27 sierpnia 2019 roku w kwocie 3.505 zł (za sierpień 2019 roku łącznie 12.505,00 zł netto),
- 5) z 20 marca 2020 roku w kwocie 1000 zł, z 27 marca 2020 roku w kwocie 1000 zł (za marzec 2020 łącznie 2.000 zł netto),
- 6) z 3 kwietnia 2020 roku w kwocie 1000 zł, z 10 kwietnia 2020 roku w kwocie 1000 zł, z 21 kwietnia 2020 roku w kwocie 1000 zł, z 24 kwietnia 2020 roku w kwocie 1000 zł (za kwiecień 2020 roku łącznie 4.000 zł netto),
- 7) z 4 maja 2020 roku w kwocie 1000 zł, z 10 maja 2020 roku w kwocie 1000 zł, z 17 maja 2020 roku w kwocie 1000 zł, z 24 maja 2020 roku w kwocie 1000 zł (za maj 2020 łącznie 4.000 zł netto),
- 8) z 1 czerwca 2020 roku w kwocie 1000 zł, z 15 czerwca 2020 roku w kwocie 1000 zł, z 22 czerwca 2020 roku w kwocie 1000 zł, z 26 czerwca 2020 roku w kwocie 1000 zł (za czerwiec 2020 roku łącznie 4.000 zł netto),
- 9) z 6 lipca 2020 roku w kwocie 1000 zł, z 12 lipca 2020 roku w kwocie 1000 zł, z 17 lipca 2020 roku w kwocie 2500 zł, z 26 lipca 2020 roku w kwocie 2500 zł, z 31 lipca 2020 roku w kwocie 2500 zł (za lipiec 2020 łącznie 9.500 zł netto),
- 10) z 10 sierpnia 2020 roku w kwocie 2500 zł, z 17 sierpnia 2020 roku w kwocie 2500 zł, z 24 sierpnia 2020 roku w kwocie 2500 zł, z 31 sierpnia 2020 roku w kwocie 2500 zł (za sierpień 2020 łącznie 10.000 zł netto),
- 11) z 7 września 2020 roku w kwocie 2500 zł, z 14 września 2020 roku w kwocie 2500 zł, z 21 września 2020 roku w kwocie 2500 zł, z 28 września 2020 roku w kwocie 2500 zł (za wrzesień 2020 roku łącznie 10.000 zł netto),
- 12) z 5 października 2020 roku w kwocie 2500 zł, z 12 października 2020 roku w kwocie 2500 zł, z 19 października 2020 roku w kwocie 2500 zł, z 26 października 2020 roku w kwocie 2500 zł (za październik 2020 roku łącznie 10.000 zł netto).

Kwoty te zostały ubruttowione za pomocą ogólnodostępnych internetowych kalkulatorów przeliczających wynagrodzenie z kwoty netto na kwotę brutto.

Wobec tego, iż wnioskodawca nie przedstawił potwierdzeń wypłaty wynagrodzenia za miesiące niezdolności do pracy organ uznał, iż nie ma możliwości ustalić w jakich miesiącach otrzymał od płatnika wynagrodzenie za czas niezdolności do pracy.

/bezsporne potwierdzenia przelewów k. 57-103 akt ZUS/

Biorąc pod uwagę okresy niezdolności do pracy wnioskodawcy, za które wypłacono wynagrodzenie za pracę i zasiłek chorobowy, hipotetyczne podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne dla S. K. przy miesięcznym wynagrodzeniu w wysokości 17.844,24 zł wynoszą:

- od kwietnia do września 2019 roku - 17.844,24 zł,
- za październik 2019 roku - 17.249,43 zł,
- za listopad 2019 roku - 10.111,74 zł,
- od grudnia do marca 2020 roku - 0,00 zł,
- za kwiecień 2020 roku - 594,80 zł,
- od maja 2020 roku do lutego 2021 roku - 17.844,24 zł,
- za marzec 2021 roku - 11.896,16 zł,
- za kwiecień 2021 roku - 0,00 zł,
- za maj 2021 roku - 5.353,27 zł
- za czerwiec 2021 roku - 17.844, 24 zł

/wyliczenie k. 117/

Powyższych ustaleń Sąd Okręgowy dokonał na podstawie powołanych dowodów w postaci dokumentów zgromadzonych w aktach sprawy i aktach rentowych wnioskodawcy, które nie były kwestionowane przez żadną ze stron, a nadto w oparciu o wyliczenie hipotetyczne podstaw wymiaru składek dokonane przez ZUS w toku procesu.

Podkreślić należy, że strony z bezspornego stanu faktycznego, wywodziły odmienne skutki prawne co do dotyczących ubezpieczonego podstaw wymiaru składek z tytułu zatrudnienia w (...) spółce z o.o., ta zaś kwestia należy do oceny prawnej zebranego w sprawie materiału dowodowego, czego Sąd dokona poniżej w ramach rozważań prawnych.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Odwołania w przeważającym zakresie zasługują na uwzględnienie.

Zgodnie z art. 6 ust. 1 pkt 1, art. 11 ust. 1 i art. 12 pkt 1 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (tekst jednolity Dz.U. z 2023 r. poz. 1230), obowiązkowym ubezpieczeniom emerytalnym, rentowym, chorobowym i wypadkowym – podlegają osoby fizyczne, które na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej są pracownikami w okresie od nawiązania stosunku pracy do dnia jego ustania.

W myśl art. 36 ust. 1 powołanej ustawy, każda osoba objęta obowiązkowo ubezpieczeniami emerytalnym i rentowymi podlega zgłoszeniu do ubezpieczeń społecznych.

Obowiązek zgłoszenia do ubezpieczeń społecznych osób określonych w art. 6 ust. 1 pkt 1 (pracowników), należy do płatnika składek (art.36 ust.2)

W myśl ustępu art.36 ust.11 cytowanej ustawy każda osoba, w stosunku do której wygasł tytuł do ubezpieczeń społecznych, podlega wyrejestrowaniu z tych ubezpieczeń; zgłoszenie wyrejestrowania płatnik składek jest zobowiązany złożyć w terminie 7 dni od daty zaistnienia tego faktu.

Zgodnie z treścią art. 17 ust.1 ustawy składki na ubezpieczenia emerytalne, rentowe, wypadkowe oraz chorobowe za ubezpieczonych, o których mowa w art. 16 ust. 1 (za pracowników), obliczają, rozliczają i przekazują co miesiąc do Zakładu w całości płatnicy składek.

Z kolei art. 18 ust. 1 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych stanowi, iż podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe ubezpieczonych wymienionych w art.6 ust. 1 pkt 1-3 i pkt 18a stanowi przychód, o którym mowa w art. 4 pkt 9 i 10, z zastrzeżeniem ust. 1a i 2, ust. 4 pkt 5 i ust. 12.

Stosownie do treści art. 20 ust. 1 wspomnianej ustawy, podstawę wymiaru składek na ubezpieczenie chorobowe oraz ubezpieczenie wypadkowe stanowi podstawa wymiaru składek na ubezpieczenie emerytalne i ubezpieczenia rentowe, z zastrzeżeniem ust. 2 i ust. 3.

Zgodnie z definicją ustawową sformułowaną w art. 4 pkt 9 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych przychód oznacza przychód w rozumieniu przepisów o podatku dochodowym od osób fizycznych z tytułu: zatrudnienia w ramach stosunku pracy, pracy nakładczej, służby, wykonywania mandatu posła lub senatora, wykonywania pracy w czasie odbywania kary pozbawienia wolności lub tymczasowego aresztowania, pobierania zasiłku dla bezrobotnych, świadczenia integracyjnego i stypendium wypłacanych bezrobotnym oraz stypendium sportowego, a także z tytułu prowadzenia pozarolniczej działalności oraz umowy agencyjnej lub umowy zlecenia, jak również z tytułu współpracy przy tej działalności lub współpracy przy wykonywaniu umowy.

Stosownie do art. 47 ust. 1 pkt 4 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych płatnik składek będący osobą fizyczną opłacający składki nie tylko za siebie przesyła w tym samym terminie deklarację rozliczeniową, imienne raporty miesięczne oraz opłaca składki za dany miesiąc nie później niż do 20 dnia następnego miesiąca.

Na podstawie zaś art. 66 ust. 1 pkt. 1a ustawy o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych z dnia 27 sierpnia 2004 roku (Dz.U. z 2022 r. poz. 2561) osoby spełniające warunki do objęcia ubezpieczeniami społecznymi, które są pracownikami w rozumieniu ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych, podlegają obowiązkowi ubezpieczenia zdrowotnego.

W myśl art. 81 ust. 1 ustawy o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych do ustalenia podstawy wymiaru składek na ubezpieczenie zdrowotne osób, o których mowa w art. 66 ust. 1 pkt 1 lit. a, d-i i pkt 3 i 35, stosuje się przepisy określające podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe tych osób, z zastrzeżeniem ust. 5, 6 i 10.

W świetle § 2 ust. 6 obowiązującego od dnia 1 stycznia 2018 r.. rozporządzenia Rady Ministrów w sprawie szczegółowych zasad i trybu postępowania w sprawach rozliczania składek , do których poboru jest zobowiązany Zakład Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2022 r., poz. 1771) dla każdego ubezpieczonego, którego podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe stanowi przychód, w rozumieniu przepisów o podatku dochodowym od osób fizycznych, płatnik składek w raporcie lub imiennym raporcie miesięcznym korygującym oraz w deklaracji i deklaracji rozliczeniowej korygującej uwzględnia należne składki na ubezpieczenia społeczne od wszystkich dokonanych lub postawionych do dyspozycji ubezpieczonego wypłat - od pierwszego do ostatniego dnia miesiąca kalendarzowego, którego deklaracja dotyczy - stanowiących podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne, z uwzględnieniem ograniczenia, o którym mowa w art. 19 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych.

Na gruncie rozpoznawanej sprawy ustalając podstawy wymiaru składek z sporny okres organ rentowy stanął na stanowisku, że podstawę wymiaru składek stanowi przychód wypłacony w danym miesiącu, zaś niewypłacone pracownikowi wynagrodzenie za pracę – nie, a zatem ustalając podstawy wymiaru składek wnioskodawcy należało uwzględniać wyłącznie kwoty wyszczególnione w ramach faktycznie dokonanych przelewów.

Odnosząc się do powyższego na wstępie zauważyć należy, że w świetle ugruntowanego już orzecznictwa przy ustalaniu prawa do emerytury uwzględnia się okresy zatrudnienia jako okresy ubezpieczenia (art. 6 ust. 1 pkt 1 ustawy o emeryturach i rentach), bez względu na to, czy pracodawca opłacił należne składki. Okres zatrudnienia, za

który pracodawca nie dopełnił obowiązku uiszczenia składek na ubezpieczenia społeczne pracownika, jest okresem składkowym (art. 6 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, t.j. Dz.U. z 2018 r. poz. 1270 ze zm.). /por. wyrok SN z dnia 22 listopada 2018 roku, II UK 363/17/.

Należy mieć przy tym na uwadze następujące argumenty prawne. Po pierwsze, zgodnie z art. 6 ust. 1 pkt 1 ustawy o emeryturach i rentach, okresami składkowymi są co do zasady okresy ubezpieczenia. Wprawdzie, użyte w tej ustawie pojęcie okres ubezpieczenia oznacza, według ustawowej definicji, okres opłacania składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe oraz okresy nieopłacania składek w razie przekroczenia w trakcie roku kalendarzowego maksymalnej kwoty rocznej podstawy ich wymiaru (art. 4 pkt 5 tej ustawy). Jednocześnie jednak równocześnie okresy opłacania składek są okresami składkowymi pod warunkiem zapłaty należnych składek na ubezpieczenia społeczne tylko wtedy, gdy przepisy tej ustawy tak wyraźnie stanowią, np. art. 6 ust. 1 pkt 2 i 3a oraz art. 6 ust. 2 pkt 1c, pkt 9, 10, 11a, 12a, 13a, 14a, 15 i 16. Ponadto z art. 5 ust. 4 tej ustawy wyraźnie wynika, że tylko przy ustalaniu prawa do emerytury lub renty dla płatników składek zobowiązanych do opłacania składek na własne ubezpieczenia emerytalne i rentowe, a ponadto osób współpracujących z osobami prowadzącymi pozarolniczą działalność - nie uwzględnia się okresu, za który nie zostały opłacone składki, mimo podlegania obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym w tym okresie. Z wymienionych regulacji prawnych łącznie wynika, że okresami składkowymi są okresy ubezpieczenia, za które płatnicy składek powinni opłacić należne składki za ubezpieczonych, a ponadto okresy opłacania składek przez płatników na własne ubezpieczenia emerytalne i rentowe oraz "szczególne" ubezpieczenia społeczne osób współpracujących z płatnikami prowadzącymi pozarolniczą działalność, które to osoby współpracujące we własnym interesie prawnym, bo ze względu na niezdefiniowany prawnie stosunek współpracy, mają obowiązek osobistego zgłoszenia się do ubezpieczeń społecznych (art. 36 ust. 3 ustawy systemowej). W konsekwencji należy uznać, że przy ustalaniu prawa do emerytury i renty oraz obliczaniu ich wysokości okresy składkowe uwzględnia się jako okresy ubezpieczenia (art. 6 ust. 1 pkt 1 ustawy o emeryturach i rentach), bez względu na to, czy płatnik niebędący ubezpieczonym opłacił należne za niego składki, ponieważ przy weryfikacji okresów uwzględnianych do ustalenia prawa i wysokości emerytury lub renty nie uwzględnia się okresów, za które nie zostały opłacone składki tylko, gdy płatnik składek zobowiązany do opłacania składek na własne ubezpieczenia emerytalne i rentowe lub osób współpracujących z osobami prowadzącymi pozarolniczą działalność (płatnikami takich składek) nie opłacił składek na takie ubezpieczenia społeczne. Przeciwnie stanowisko, że skutki zaniechania opłacania składek przez niebędących ubezpieczonymi płatników obarczałyby ubezpieczonych ryzykiem "utruty" składkowych okresów ubezpieczenia, byłoby zaprzeczeniem istoty i automatyzmu prawnego powstawania i podlegania obowiązkowym stosunkom ubezpieczeń społecznych oraz obliczania i opłacania przez płatników całości należnych składek za ubezpieczonych, choćby w części finansowanych z przychodów samych ubezpieczonych (por. art. 16 ust. 1 ustawy systemowej). W stosunkach prawa ubezpieczeń społecznych obowiązek zgłaszania do ubezpieczeń społecznych co do zasady spoczywa na płatnikach składek, którzy są także zobowiązani do obliczania, rozliczania i opłacania należnych (co należy podkreślić) składek ewidencjonowanych na koncie ubezpieczonego w przypadku ubezpieczonych niebędących płatnikami składek należnych od płatnika (art. 40 ust. 1 pkt 1 ustawy systemowej). Także inne obowiązki określone w Rozdziale 4 ustawy systemowej - dotyczące zgłaszania do ubezpieczeń społecznych, prowadzenia kont i rejestrów oraz zasad rozliczania składek i zasiłków - obarczają, co do zasady, wyłącznie płatników składek, przeto nie ma podstaw prawnych ani uzasadnienia do przerzucania odpowiedzialności za zaległości składkowe na ubezpieczonych za zaniechania nierzetelnych płatników składek, którzy uchylili się od zapłaty składek należnych za ubezpieczonych niebędących ich płatnikami. Dotyczy to także nieuprawnionego zgłoszenia zerowej podstawy wymiaru. Przy tym wprawdzie ustawowym uprawnieniem ubezpieczonych niebędących płatnikami składek jest zwrócenie się o informację w sprawie działań Zakładu zmierzających do ściągnięcia należnych składek od płatnika (art. 40 ust. 1a ustawy systemowej), a ponadto ubezpieczony może zgłaszać na piśmie lub do protokołu u płatnika składek reklamacje dotyczące sprostowania imiennych informacji zawartych w imiennych raportach miesięcznych (art. 41 ust. 11), ale to organ ubezpieczeń społecznych po przeprowadzeniu postępowania wyjaśniającego, kontroli lub korekcie danych o składkach należnych za ubezpieczonych niebędących płatnikami wydaje decyzje o ustaleniu wymiaru składek i ich poborze od płatników składek (art. 83 ust. 1 pkt 3 ustawy). Zaległości składkowe podlegają ściągnięciu w trybie przepisów o postępowaniu egzekucyjnym w administracji lub egzekucji sądowej (art. 24 ust. 1-4 ustawy systemowej). Warto też sygnalizować, że składki należne podlegają waloryzacji, choćby uległy przedawnieniu

(art. 40 ust. 1b). Wszystko to oznacza, że organ ubezpieczeń społecznych ma ustawowy obowiązek wymierzania i ściągania zaległości składkowych w razie powzięcia informacji o nieopłaceniu składek należnych za ubezpieczonego niebędącego płatnikiem składek, jeżeli nierzetelny płatnik nie opłaca należnych składek lub opłaca jej w zaniżonej wysokości. Wyklucza to przerzucanie na ubezpieczonych niebędących płatnikami składek ryzyka i niekorzystnych skutków prawnych nierealizowania obowiązku składkowego (nieopłacania należnych składek za ubezpieczonych) przez nierzetelnych płatników. Przeciwnie, w razie zaniechania lub zaniedbania obowiązku składkowego przez płatników organ ubezpieczeń społecznych ma obowiązek wymierzania, poboru i egzekucji składek należnych bez możliwości przerzucania niekorzystnych skutków prawnych na ubezpieczonych niebędących płatnikami składek. W inny sposób traktuje się wyłącznie ubezpieczonych będących płatnikami składek oraz osoby z nimi współpracujące przy prowadzonej działalności pozarolniczej, którym na kontach ewidencjuje się już tylko składki wpłacone (art. 40 ust. 1 pkt 2 ustawy), co sprawia, że przy ustalaniu takim osobom prawa do emerytury lub renty nie uwzględnia się okresów, za które nie zostały opłacone składki, mimo podlegania ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym (art. 5 ust. 4 ustawy o emeryturach i rentach).

Powyższe oznacza, że w przypadkach, w których obowiązek składkowy realizują za ubezpieczonych płatnicy niebędący ubezpieczonymi, nie ma podstaw prawnych ani uzasadnienia stanowisko organu, że ubezpieczeni mogliby ponosić najdalej idące negatywne konsekwencje prawne zaniechań lub zaniedbań nierzetelnych płatników, którzy nie opłacili w całości lub w części należnych składek z przyczyn nie dotyczących ubezpieczonych, a organ ubezpieczeń społecznych zaniechał lub zaniedbał wymierzenia lub egzekucji należnych składek za ubezpieczonego od płatnika takich składek. W konsekwencji należy uznać, że przy ustalaniu prawa do emerytury i renty oraz obliczaniu ich wysokości uwzględnia się okresy składkowe, choćby płatnik nie opłacił należnych składek za niebędącego płatnikiem ubezpieczonego, który podlegał obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym w tych okresach (a contrario do art. 5 ust. 4 ustawy o emeryturach i rentach). /por. wyrok SN z dnia 20 kwietnia 2016 r., II UK 194/15, wyrok SN z dnia 24 października 2017 r., wyrok SN z dnia 7 marca 2017 r., I UK 432/16, wyrok SN z dnia 7 marca 2017 r., III UK 84/16, wyrok SA w Szczecinie z dnia 4 grudnia 2012 r., III AUa 586/12/

Niewypełnienie obowiązku składkowego przez pracodawcę (płatnika) nie wyklucza więc zaliczenia okresu pracy jako okresu ubezpieczenia do emerytury. Istotne jest to czy został zrealizowany tytułu ubezpieczenia. Nieuregulowanie w tym czasie składek nie znosi samego tytułu ubezpieczenia. Jest to okres składkowy, który może być nazwany „ułamnym okresem składkowym”, ale tylko dlatego, że obowiązek składkowy nie został wykonany. Obowiązek zapłacenia składek nie ciążył jednak na pracowniku. Jego niewykonanie nie jest podstawą do odmowy zaliczenia okresu pracy jako okresu ubezpieczenia do prawa do emerytury i pomijania należnych wówczas wynagrodzeń.

Regulacja ustawowa oparta jest na idealnym założeniu opłacania składek, co nie zawsze się spełnia. Pracodawca nie wprowadził zastrzeżenia, iż ubezpieczenie emerytalne zatrudnianego pracownika warunkuje opłacenie składek. Taka norma nie jest akceptowana nie tylko dlatego, że byłaby niezgodna z podstawową zasadą prawa do zabezpieczenia społecznego, w którym obowiązek składkowy obciąża pracodawcę a nie pracobiorcę. Pracodawca takie zastrzeżenie czyni wyraźnie w odniesieniu do ubezpieczonych będących płatnikami składek na swoje ubezpieczenie (art. 5 ust. 4 ustawy emerytalnej), jednak nie do pracobiorców. Podobnie problem braku składek nie został oceniony jako negatywna przesłanka prawa do emerytury lub renty w innych sprawach ubezpieczonych /por. wyroki SN z 4 października 2006 r., II UK 42/06, z 6 kwietnia 2007 r., II UK 185/06, z 26 marca 2014 r., II UK 371/13, z 21 kwietnia 2016 r., III UK 126/15, z 8 sierpnia 2017 r., I UK 310/16, z 21 listopada 2017 r., I UK 448/16/.

Mając powyższe na uwadze, przechodząc do spornej kwestii rozumienia przychodu będącego podstawą wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne pracownika, stanąć należy na stanowisku, że podstawa wymiaru i wymiar składek aktualizują się nie tylko przy wypłacie pracownikowi wynagrodzenia za pracę, ale również przy braku jego wypłaty, w sytuacji gdy wynagrodzenie za pracę pracownikowi jest należne i powinno być wypłacone. Konsekwentnie w dokumentach wymaganych ustawą (w raporcie miesięcznym dla osoby ubezpieczonej oraz w zbiorczej deklaracji rozliczeniowej) pracodawca powinien wpisywać podstawę wymiaru składek, to znaczy kwotę należnego pracownikowi wynagrodzenia za pracę, nawet gdy go nie wypłaca. Także wówczas podstawa wymiaru spełnia swą rolę. Od niej zależą wpisy należnych składek na kontach ubezpieczonego i płatnika, te zaś nadają ubezpieczeniu społecznemu właściwą

treść, nie redukowaną do samej wpłaty składek, gdyż składa się na nią realizacja przez pozwanego szeregu innych obowiązków (wyżej wskazanych), potwierdzających, że ubezpieczenie społeczne odnosi się do jego podstawy, czyli do wykonywania pracy w zatrudnieniu pracowniczym i w którym wynagrodzenie za pracę, nawet niewypłacone ze względu na zaniechanie pracodawcy, nie jest obojętne, nie tylko dla samej ewidencji długu składkowego, ale i dla wymiaru składki oraz jej wykonania. /por. postanowienie SN z dnia 24 lutego 2009 r. I UK 225/0/

We wskazanym rozstrzygnięciu wskazano, że gdyby stanąć na stanowisku przeciwnym na jakim stoi w niniejszej sprawie organ rentowy tj. że bez uzyskania przychodu w rozumieniu ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych, czyli bez faktycznej wypłaty pracownikowi wynagrodzenia za pracę nie tylko nie odprowadza się składek ale nie ustala się również ich podstawy wymiaru - to przy podstawie wymiaru „0”, co najmniej ewidencja należności składkowych dla ubezpieczonego pracownika byłaby ułomna, gdyż mimo zatrudnienia i należnego wynagrodzenia za pracę podstawa wymiaru składek nie byłaby ujmowana w omówionej wyżej ewidencji i nie podlegałyby możliwej do zastosowania sankcji wykonania długu przez płatnika. Inaczej ujmując - założenie, że składka zależy tylko od uzyskania przychodu, pomija niebezpieczeństwo, że ten warunek – czyli zapłata wynagrodzenia może się nie spełnić. Wówczas pracownik może być ubezpieczony jednak bez składek. Inaczej mówiąc decyzja i informacja, że podstawa wymiaru wynosi „0” nie ma żadnego znaczenia i przynosi jedynie rozdźwięk między ubezpieczeniem a składkami. Pracownik jest stroną ubezpieczenia społecznego ale bez należytego działania ubezpieczyciela (pozwanego) nie jest należycie chroniony. Świadczenia w systemie ubezpieczeń społecznych mogą zależeć od przychodu, jednak nie można twierdzić, że nieopłacenie składek nie zależy od Zakładu, na którym spoczywa obowiązek ich ewidencjonowania i który ma możliwość ich egzekwowania.

Ponadto gdyby przyjąć, że przy braku wypłaty wynagrodzenia za pracę podstawa wymiaru wynosi „zero”, to przepis art. 40 ust. 1a ustawy systemowej nie miałby przedmiotu regulacji, a zgodnie z nim ubezpieczony, który w określonym czasie stwierdzi, że składka nie została opłacona, może zwrócić się do Zakładu o udzielenie informacji, czy Zakład podjął działania zmierzające do jej ściągnięcia. Na koncie ubezpieczonego prowadzonym przez Zakład ewidencjonowane są także informacje o wysokości należnych i wpłaconych składek na ubezpieczenia społeczne (art. 40 ust. 2 pkt 1 i 4), czyli chodzi tu o informacje pochodzące od pracodawcy (płatnika), zawarte w imiennych raportach miesięcznych ubezpieczonego, co tym samym tłumaczy jaką treść winien mieć taki raport, niezależnie od tego, że prawo określa jego wzór i treść ((...)). Dług składkowy z ubezpieczenia pracownika ujmowany jest w ewidencji na koncie płatnika w rozliczeniu należnych składek (art. 45). Zaniechanie złożenia przez płatnika deklaracji rozliczeniowej powoduje, że Zakład dokonuje wymiaru składek z urzędu (art. 48). Ustawa o systemie nie zawiera definicji składki, określając ją jedynie jako kwotę należną z tytułu podlegania określonemu ubezpieczeniu. Składka należna to na pewno już sama wierzytelność. Można twierdzić, że dopóki nie ma wypłaty wynagrodzenia, to dopóty nie powstaje wierzytelność o składki. Wówczas należałoby postawić pytanie czy miałyby uzasadnienie takie instytucje systemu ubezpieczeń społecznych jak wymagalność składki, rozpoczęcie biegu przedawnienia składki, opłata dodatkowa za nieopłacenie składek lub opłacenie ich w zaniżonej wysokości (art. 24 ust. 1), legitymacja i obowiązek ściągnięcia „należności z tytułu składek” nie opłaconych w terminie w postępowaniu egzekucyjnym (art. 24 ust. 2), odsetki od nie opłaconych w terminie składek (art. 23 ust. 1), odpowiedzialność osób trzecich za składki (przykładowo na podstawie art. 31 ustawy o systemie w związku z art. 116 ustawy 29 sierpnia 1997 r. Ordynacja podatkowa). Jeżeli ustawa stanowi o odsetkach od składek to znaczy, że wierzytelność istnieje przed zapłatą składek. Jest to wierzytelność zindywidualizowana wierzyciela (organu rentowego) do dłużnika - płatnika (pracodawcy) oraz konkretna i policzalna (od podstawy wymiaru i według obowiązujących stóp procentowych). Inaczej ujmując, zaległością składkową jest również składka nieuregulowana w terminie (art. 31 ustawy systemowej w związku z art. 51 § 1 Ordynacji podatkowej). Istnienie wierzytelności składkowej (niezapłaconej przez płatnika - pracodawcę) potwierdzają też przepisy o wyłączeniu należności z tytułu składek z postępowania układowego (art. 25 o systemie) oraz o ustawowe możliwości zabezpieczenia należności z tytułu składek (art. 26). Bezprzedmiotowe byłyby też instytucje umorzenia należności z tytułu składek (art. 28) oraz odroczenia terminu płatności należności z tytułu składek (art. 29), czy też waloryzacja składek nawet nie opłaconych ale wymagalnych (art. 40 ust. 1). W powyższym rozumieniu składka niezapłacona to składka, którą można objąć pojęciem zawartym w ustawie systemowej „składka należna” czyli nie tylko składka zapłacona, ale też niezapłacona i wymagająca uregulowania. Prowadzi to do pytania

czy wówczas podstawa wymiaru składek nie ma znaczenia, czyli tak jak przyjmuje organ rentowy może wynosić „zero”. Żeby zadziałały powyższe rozwiązania, przykładowo opłata dodatkowa z art. 24 ustawy systemowej, to w pierw organ rentowy musi ustalić z jaką kwotą składek dłużnik zalega. Inaczej mówiąc przy założeniu, że podstawa wymiaru wynosi „zero” aktualizuje się również pytanie czy pracodawca, który nie wypłaca pracownikowi wynagrodzenia wydaje mu informację o składkach ((...)), a jeżeli tak to z jaką treścią. Stanowisko wyrażone przez organ nie może być zatem zaakceptowane.

Zbliżony pogląd został wyrażony w wyroku Sądu Najwyższego z dnia z dnia 9 grudnia 2008 r. (sprawa I UK 151/08), w którym wskazano, że składki winny być obliczane od wynagrodzenia przysługującego pracownikowi (jako zasadna wiarygodność), choć jeszcze niewypłaconego; należne składki nigdy nie są fizycznie pracownikowi wypłacane; ściślej, chodzi tu o część jego wynagrodzenia przeznaczaną na składki (emerytalną, rentową, zdrowotną) i część finansowaną przez pracodawcę, które pracodawca jako płatnik oblicza co miesiąc i winien przekazać do Zakładu. Pracodawca (płatnik) dokonuje więc potrącenia części składek ze środków ubezpieczonego, a w pozostałym zakresie składki stanowią jego koszt. Składki na ubezpieczenia i fundusze należne są więc co miesiąc jeżeli wynagrodzenie winno być pracownikowi wypłacone, natomiast zaniechanie wypłaty wynagrodzenia nie powoduje, że składki nie są należne i wymagalne (art. 17 ust. 1 i 2 ustawy systemowej)".

Ponadto w wyroku Sądu Apelacyjnego w Lublinie z dnia 13 sierpnia 2020 r. (sprawa III AUa 354/19) stwierdzono, że odesłanie w art. 18 ust. 1 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych do pojęcia przychodu na użytek podstawy wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne ogranicza się do pojęcia przychodu w znaczeniu rodzajowego oznaczenia składników tego pojęcia.

Natomiast w wyroku Sądu Najwyższego z dnia 5 listopada 2020 r. (sprawa II UK 26/19) uznano, że w myśl art. 18 ust. 1 w związku z art. 20 ust. 1 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych, podstawę wymiaru składek na ubezpieczenie chorobowe ubezpieczonych będących pracownikami stanowi przychód w rozumieniu art. 4 pkt 9 ww. ustawy, czyli przychód zdefiniowany w art. 11 ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych jako otrzymane i postawione do dyspozycji podatnika w roku kalendarzowym pieniądze i wartości pieniężne oraz wartość otrzymanych świadczeń w naturze i innych nieodpłatnych świadczeń. Decydujące znaczenie dla ustalenia wysokości należnej składki na ubezpieczenie chorobowe, a w konsekwencji wysokości samego świadczenia z tego ubezpieczenia ma zatem określona przez strony umowy o pracę wysokość wynagrodzenia, objęta zasadą swobody umów (art. 353¹ k.c. w związku z art. 300 k.p.).

Mając powyższe na uwadze stwierdzić zatem należy, iż na gruncie rozpoznawanej sprawy odwołujący zasadnie podnosi, iż ustalając podstawę wymiaru składek należną za wnioskodawcę organ rentowy winien uwzględnić wynagrodzenie za pracę mu należne wobec niekwestionowanego faktu wykonywania umowy oraz fakt korzystania przez niego ze zwolnień lekarskich i świadczeń z ubezpieczenia chorobowego.

Uwzględniając takie założenie Sąd zlecił organowi rentowemu wyliczenie podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne dla S. K., które wyniosły:

- od kwietnia do września 2019 roku - 17.844,24 zł,
- za październik 2019 roku - 17.249,43 zł,
- za listopad 2019 roku - 10.111,74 zł,
- od grudnia do marca 2020 roku - 0,00 zł,
- za kwiecień 2020 roku - 594,80 zł,
- od maja 2020 roku do lutego 2021 roku - 17.844,24 zł,

- za marzec 2021 roku - 11.896,16 zł,

- za kwiecień 2021 roku - 0,00 zł,

- za maj 2021 roku - 5.353,27 zł

- za czerwiec 2021 roku - 17.844, 24 zł

W konsekwencji w oparciu o to wyliczenie Sąd w punkcie pierwszym sentencji wyroku na podstawie art. 477¹⁴ § 2 k.p.c. zmienił zaskarżoną decyzję i ustalił podstawy wymiaru składek z uwzględnieniem tych danych.

Stosownie do art. 477¹³ k.p.c. zmiana przez organ rentowy zaskarżonej decyzji lub wojewódzki zespół do spraw orzekania o niepełnosprawności zaskarżonego orzeczenia przed rozstrzygnięciem sprawy przez sąd - przez wydanie decyzji lub orzeczenia uwzględniającego w całości lub w części żądanie strony - powoduje umorzenie postępowania w całości lub w części. Poza tym zmiana lub wykonanie decyzji lub orzeczenia nie ma wpływu na bieg sprawy.

Zmiana lub wykonanie przez organ rentowy decyzji nie ma wpływu na bieg sprawy przez sądem ubezpieczeń społecznych (art. 477¹³ zdanie drugie k.p.c.). Sąd ten zobowiązany jest jednak umorzyć postępowanie w całości lub w części, jeżeli przed rozstrzygnięciem sprawy nastąpi wydanie decyzji uwzględniającej w całości lub w części żądanie strony (art. 477¹³ zdanie pierwsze k.p.c.).

Przyjmuje się, że wskazany przepis stanowi samodzielną podstawę uchylenia lub zmiany decyzji na korzyść odwołującego się, obok przyczyn przewidzianych w art. 83a ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych. Do umorzenia postępowania z omawianej przyczyny zobowiązany jest także sąd drugiej instancji, skoro umorzenie postępowania następuje w każdym wypadku unicestwienia przedmiotu sporu. /por. postanowienie SN z dnia 14 stycznia 2021 r., (...) 6/21/

Decyzja uwzględniająca w całości lub w części żądanie stron w rozumieniu art. 477¹³ k.p.c., to nie tylko decyzja zmieniająca, lecz każda forma decyzji, byleby z niej w sposób jednoznaczny wynikało, że rozstrzyga o materialnoprawnym stosunku, będącym przedmiotem wcześniejszej decyzji i to zgodnie z żądaniem odwołania. /por. postanowienie Sądu Apelacyjnego w Lublinie z dnia 27 lutego 2013 r., III AUa 910/12/

W rozpoznawanej sprawie organ rentowy, w toku postępowania sądowego, po wniesieniu odwołania od decyzji z dnia 4 sierpnia 2022 roku wydał zaskarżoną decyzję z dnia 19 września 2023 roku, którą częściowo zmienił decyzje pierwotnie zaskarżaną ustalając podstawę wymiaru składki na ubezpieczenie społeczne i na ubezpieczenie zdrowotne za sierpień 2019 roku zgodnie z żądaniem ubezpieczonego. Wydając wskazaną decyzję organ zatem uwzględnił żądanie odwołania w tej części.

Mając powyższe na uwadze Sąd Okręgowy w Łodzi w punkcie drugim sentencji wyroku umorzył postępowanie w zakresie ustalenia podstawy wymiaru składek S. K. z tytułu jego zatrudnienia w (...) spółce z o.o. w miesiącu sierpniu 2019 roku.

Co do zaś żądania S. K. w zakresie zmiany podstawy wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne za miesiąc kwiecień 2019 i miesiąc lipiec 2021 r. Sąd przekazał je Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w Ł. do rozpoznania z uwagi na czasową niedopuszczalność drogi sądowej, albowiem organ rentowy w tym zakresie nie zajął żadnego stanowiska. Tak sprecyzowane roszczenie, nie było bowiem przedmiotem rozpoznania organu rentowego. Kwestia ta nie była rozstrzygana w zaskarżonych decyzjach.

Zauważyć należy, iż odwołanie od decyzji organu rentowego w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych pełni rolę pozwu i wszczynają postępowanie sądowe. Przeniesienie sprawy na drogę sądową przez wniesienie odwołania od decyzji organu rentowego ogranicza się do okoliczności uwzględnionych w decyzji a spornych między stronami; poza tymi okolicznościami spór sądowy nie może zaistnieć. Przed sądem ubezpieczony może jedynie żądać korekty stanowiska

zajętego przez organ rentowy i wykazywać swą rację, odnosząc się do przedmiotu sporu objętego decyzją, nie może natomiast żądać czegoś, o czym organ rentowy nie decydował.

Dlatego też odwołanie wniesione od decyzji organu rentowego nie ma charakteru samodzielnego żądania, a jeżeli takie zostanie zgłoszone, sąd nie może go rozpoznać, lecz zobowiązany jest - zgodnie z treścią art. 477¹⁰ § 2 k.p.c. - przekazać go do rozpoznania organowi rentowemu. Tym samym kontrolna rola sądu musi korespondować z zakresem rozstrzygnięcia dokonanego w decyzji organu rentowego, gdyż - stosownie do treści art. 477¹⁴ § 2 i art. 477^{14a} k.p.c.- w postępowaniu wywołanym wniesieniem odwołania do sądu pracy i ubezpieczeń społecznych sąd rozstrzyga o prawidłowości zaskarżonej decyzji w granicach jej treści i przedmiotu.

Z uwagi na powyższe na podstawie art. 477¹⁰ § 2 k.p.c. orzeczono jak w punkcie trzecim sentencji wyroku.

W pozostałym zakresie Sąd Okręgowy na podstawie (...) §1 k.p.c. oddalił odwołania. Brak było bowiem podstaw do zmiany podstaw wymiaru składek z uwzględnieniem należnego wnioskodawcy wynagrodzenia w kwocie 17.844,24 zł za okres od grudnia 2019 roku do marca 2020 roku oraz za kwiecień 2021 roku zgodnie ze zgłoszonym żądaniem, gdyż w tych okresach w całości wnioskodawca korzystał ze świadczeń związanych z niezdolnością do pracy, a podstawa wymiaru składek za te okresy wynosiła 0 zł

SSO Paulina Kuźma

J.L.